

הנחייה מקצועית מס' 2

- ט י ו ט ה -

הנחיות מקצועיות לשומת נזק וחוות דעת שמאי¹

א. כללי

להפעיל שיקול דעת מקצועי ועצמאי, שאינו מותנה או תלוי בגורמים בעלי עניין כמו המוסך, בעל שומת הנזק/חוות הדעת מהווה את ליבת עבודתו של השמאי. בעבודתו חייב השמאי הרכב או המבטחת, וזאת על מנת לקבוע באופן אובייקטיבי את היקף הנזק הנדרש לתיקון הרכב. על השמאי להתחשב בהסבריהם של מנהלו המקצועי של המוסך והצדדים, אך זאת רק בגדר חלק מכלל המרכיבים המגבשים את חוות דעתו.

אסור שהשמאי יהפוך להיות עושה דברו של המוסך ו/או בעל הרכב, מחד, ושל מבטחת הרכב, מאידך, והוא חייב לשמור על שיקול דעת עצמאי, מקצועי ולקבוע את היקף הנזק על בסיס הידע והניסיון שצבר בתקופת עבודתו.

ב. מבנה חוות דעת

1. על שמאי רכב שערך שומת נזק ומבקש להגיש חוות דעת להקפיד ולכלול בה את האמור בפרק זה. אי עמידה בדרישה זו תהווה הפרה של כללי האתיקה המקצועית. בכל מקרה של עריכת שומה לרכב יש לתת לבעל הרכב הנוגע בדבר ו/או למבטחו ו/או לכל מזמין חוות דעת, שומה שתכלול את פירוט הבא:

- א. כל הפרטים הדרושים לזיהוי הרכב (תוצר, דגם, שנת יצור/מועד עליה לכביש, מד נסועה (מס' ק"מ), מספר שלדה טבוע, קוד דגם וכו' – בצרוף צילומי הרכב מסביב).
- ב. פרטים על המבוטח/ בעל הרכב/ הנהג ברכב.
- ג. פרטים על המבטחת (מס' פוליסה, מס' תביעה וכו' - בהתאם לזהות מזמין השומה).
- ד. מועד התרחשות התאונה/האירוע, מקום ומועד בדיקת הרכב ע"י השמאי.
- ה. תיאור הנזק – תיאור והסבר מילולי לנזק ולחלקים הנדרשים להחלפה או לתיקון בצרוף צילומים החלקים הניזוקים.
- ו. פרוט מלא של החלפים הדרושים:

- **החלפה** – רשימת החלפים שנדרשת החלפתם וסיווגם כ: מקורי, מקורי-תואם OEM, תחליפי, משופץ, משומש ומחירם בשוק.
- **תיקון** – רשימת החלקים שנדרש תיקונם.

ז. פירוט כמות שעות העבודה (עפ"י שעתון היצרן ו/או שעות מוערכות ע"י השמאי) וקביעת עלויות מחירי העבודה בחלוקה למקצועות השונים (פחחות, צבע, מכונאות, חשמל, אלקטרוניקה וכו'), תוך ציון מחיר שעת עבודה לפיו חישב את העלויות².

¹ הנחייה זו נגזרת מהנחיות הרשות בחוזרים הקודמים, מדרישת מחוקק המשנה ומהניסיון המקצועי שהצטבר ² צו מוסכים ומפעלים לכלי רכב ס' 23 (א)(ב) + הנחיית היועץ המשפטי של משרד התחבורה + הנחיות המפקח על הביטוח. לעניין זה ראה הוראת הרשות בראש הפרק.

- ח. קביעה, האם כתוצאה מהנזק ברכב, יש לבצע לרכב בדיקת תקינות/בטיחות עפ"י תקנה 309 לתקנות התעבורה והאם הנזק הינו בטיחותי מהותי החייב בדיווח לרשות הרישוי³.
- ט. קביעת אחוז הנזק הגולמי ליום האירוע⁴.
- י. קביעת שווי הרכב נשוא חוות הדעת על פי המשתנים המשפיעים על שווי ליום האירוע.
- יא. סיכום עלות הנזק, קביעת פרוט ירידת הערך שנגרמה לרכב והמלצות השמאי.
- יב. כל מידע עובדתי נוסף עליו מתבססת השומה.
- יג. בסיום חוות הדעת על השמאי לציין את פרטיו המלאים (שם ומס' תעודת שמאי) בצרוף הצהרה משפטית וחתימתו.

להלן דגשים שעל השמאי להקפיד בחוות דעתו על האמור לעיל:

ג. אופן רישום חלקי חילוף בשומות רכב

1. הנושא כיצד לרשום בחוות הדעת של השמאי את חלקי החילוף הדרושים להחלפה התעורר לאחר שהתברר כי עלולים להיווצר הפרשים משמעותיים במחירי מוצרי תעבורה המאושרים ע"י השמאי במידה ולא יצוין על ידו במפורש סוג החלקים כגון חלפים חדשים מקוריים, תחליפיים, משומשים, משופצים וכיו"ב. מאחר והחובה לציין מספרים קטלוגים ליד כל חלק מוחלף חלה על המוסך המתקן⁵, הננו להביא לידיעתכם את צורת רישום חלקי החילוף בשומות הרכב, כשחובת השמאי לנהוג באחת מהדרכים המפורטות להלן:
- א. ליד תיאור החלק, יצוין שם יצרן החלק ומספרו הקטלוגי א
- ב. ליד תיאור החלק יציין השמאי אחת מאלה⁶:
1. מקורי (המשווק באריזה של יצרן הרכב).
  2. חלק מקורי-תואם OEM (משווק באריזת יצרן החלק).
  3. חליפי (כאשר המדובר בחלק שאינו מקורי).
  4. משופץ (מוצר תעבורה (מכאני) משומש שעובד, נבדק והוכשר לשימוש ברכב).
  5. משומש.

ד. לוח הזמנים לדיווח לרשות הרישוי בדבר רכב באובדן גמור

1. הדיווח של שמאי הרכב לרשות הרישוי בדבר רכב באובדן גמור יהיה מיד עם סיכום חוות הדעת ולא יאוחר מ- 45 ימים מיום התאונה. הדיווח לרשות הרישוי יעשה במקוון באמצעות "כרטיס חכם" בלבד.

³ ראה הנחיה מקצועית מס' 7

⁴ ראה הנחיה מקצועית מס' 3

⁵ צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (מוסכים ומפעלים לכלי רכב), תש"ל-1970, סעיף 23 (ב)

⁶ צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור מוצרי תעבורה והסחר בהם), התשמ"ג-1983, סעיף 1 - הגדרות

ה. תיקון/שינוי חוות דעת ע"י שמאי לאחר דיווח לרשות הרישוי⁷

1. שמאי רכב שדיווח לרשות הרישוי על רכב ב"אובדן גמור" ומבקש לחזור בו, יפעל כדלקמן:
  - א. שמאי רשאי, תוך 21 ימים מיום שחתם על שומה של רכב, לבקש תיקון או שינוי של השומה מאת הרשות, ובלבד שהבקשה הוגשה לא יאוחר מ-90 ימים ממועד קרות המקרה שבו נגרם הנזק.⁸
  - ב. במקרה של שומות מנוגדות בנושא "אובדן גמור", רשאי השמאי או בעל הרכב לפנות לרשות ולבקש לשנות את השומה בתוך 180 ימים מיום קרות אירוע הנזק, עפ"י הכללים הבאים:
    1. הוגשו ל"רשות" שומות מנוגדות על רכב בנושא גמור, רשאית "הרשות" להביא את העניין לפני ועדת ערר שמינתה לכך.⁹
    2. "הרשות" רשאית, לאחר ששמעה דעתה של ועדת הערר, לאשר או לשנות את הודעת השמאי; החלטת "הרשות" תהיה סופית.¹⁰
    3. החליטה "הרשות" לשנות או לתקן הודעת אי שימוש, תודיע על כך לרשות הרישוי בטופס שקבעה.¹¹

ו. תיקון רכב בחלפים משומשים

1. הכלל המנחה הוא החזרת המצב לקדמותו ככל האפשר¹² ובמקרה של נזק ברכב יש להחזיר את הרכב למצבו ערב קרות הנזק. באם נעשה שימוש בחלפים משומשים (בכפוף לתקנות חוק הרישום¹³) יהיו אלה מאותו תוצר רכב, דגם ושנת יצור או למעלה ממנו ובלבד שיהיו במצב תקין, שלא תוקנו בעבר, שאושרו להרכבה על ידי מנהלו המקצועי של המוסך המתקן והכל בכפוף להוראות יצרן הרכב.

ז. תוכנות השמאות

1. הוראות לעניין השימוש בתוכנות שמאות, בה יכול שמאי להיעזר ולהשתמש בכפוף לכללים הבאים:
  - א. תוכנות שמאות, הינה כלי עזר בלבד. על השמאי להפעיל שיקול דעת עצמאי ומקצועי בעת עריכת השומה/חוות דעת.
  - ב. במידה וחוות הדעת המופקת באמצעות התוכנה אינה תואמת את הוראות החוק/תקנות/הנחיות מקצועיות, על השמאי לבצע בחוות הדעת/שומה את השינויים המחויבים.

⁷ צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (שמאי רכב), תש"ם-1980, סעיף 9

⁸ שם, סעיף 9 א'

⁹ שם, סעיף 9 ב'

¹⁰ שם, סעיף 9 ד'

¹¹ שם, סעיף 9 ה'

¹² חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981, סעיף 56 (ג)

¹³ תקנות חוק הרישום סעיף 10

ג. השמאי רשאי לבחור את התוכנה בה הוא בוחר להשתמש בכתיבת השומה/חוות הדעת מתוך מגוון תוכנות השמאות הקיימות בשוק.

ח. עריכת שומה/חוות דעת

1. על השמאי לערוך שומה/חוות דעת, בהתאם להנחיות שלעיל, ובנוסף על השמאי:

א. חלה חובה לערוך שומה, אשר תשקף באופן אובייקטיבי, אמין ומקצועי את הנזקים שנגרמו לכלי הרכב, בעקבות התאונה.

ב. לעניין חישוב "הנזק הגולמי" יש לתמחר את מחירי מוצרי תעבורה במחיר השוק לעניין זה "מחיר שוק" – המחיר בו נמכר מוצר תעבורה על ידי מוכר מרצון, שהינו בעל רישיון סחר במוצרי תעבורה לפי חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016, לקונה מרצון, במועד עריכת שומת הרכב, לאחר שהובאו בחשבון הנחות שניתן לצפות שהמוכר ייתן לקונה. כאשר מועד הספקת מוצר התעבורה יהיה כאמור בסעיף 48 (ג) לחוק.

הנוסח שהתפרסם לשימוע ביום 30/1/2019

"מחיר שוק" - מחיר שיש לצפות לו במכירה ממוכר מרצון לקונה מרצון, במועד עריכת שומת הרכב, כאשר מועד הספקת מוצר תעבורה יהיה כאמור בסעיף 48 (ג) לחוק.
הגדרת מחיר שוק כפי שהתגבשה לאחר סיכום התייחסויות השימוע

- ג. חל איסור על השמאי להשפיע על בעל רכב או מוסך לרכוש חלקי חילוף ממקור מסוים.
- ד. השמאי, בעת עריכת השומה/חוות הדעת, ידאג שחוות דעתו המקצועית תתאים ככל האפשר, להוראות יצרן הרכב.
- ה. שמאי רכב חייב לנקוט בכל האמצעים ולבצע את כל הבדיקות הניתנות, על מנת להגיע להערכת נזק נכונה ומדויקת ככל שניתן (כגון: הרמת הרכב על מתקן הרמה, פירוק חלקי במוקד הפגיעה על מנת לחשוף את מירב הפגיעה וכיו"ב), כמו כן חלה עליו החובה לכלול בחוות דעתו הערכת נזק סמוי, על פי שיקול דעתו המקצועית (זאת במקרה וחוות הדעת ניתנת טרם תיקון הרכב, שכן, לאחר התיקון אין נזק סמוי).
- ו. יש לכלול בחוות הדעת עלות בדיקת בטיחות של כלי הרכב לאחר תאונה, במידה והמכללים שנפגעו הנם כמפורט בתקנה 309 לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, בדיקה המהווה חלק מהנזק הגולמי לרכב.
- ז. תיעוד- שמאי רכב ישמור את שומת הרכב ובכלל זה את צילומי הרכב למשך 7 שנים לפחות ממועד עריכת השומה. את המסמכים לפיהם קבע את מחיר השוק של מוצרי התעבורה למשך שנתיים לפחות מיום עריכת השומה.

ט. מוקדי נזק שונים

בשמות לשני מוקדי נזק או יותר, על השמאי לפעול, בנוסף לאמור לעיל, כדלקמן:
שמאי רכב המבצע חוות דעת לכלי רכב שבו שני מוקדים או יותר, ללא כל קשר אם מדובר בשני אירועים שונים ולמספר ההשתתפויות העצמיות שעל המבוטח לשאת, יהיה חייב לצורך חישוב הנזק הגולמי, לקחת בחשבון ולחבר את עלויות תיקון הנזק של כל המוקדים.

בכבוד רב,

מיוסר